

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ЛЬВІВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ

На правах рукопису

КОМАРНИЦЬКИЙ
Богдан Михайлович

УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ КОНТРОЛЮ
ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ
РОЗВИТКУ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Спеціальність: 08. 00. 05 — Економіка, планування,
організація управління народним господарством
і його галузями

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Л Ї В І В 1993

Дисертаційна робота виконана
економіки АН України.

Науковий керівник —

доктор економічних наук, професор БОЙКО Є. І.

Науковий консультант —

доктор економічних наук, професор КУЗЬМІН О. Є.

Офіційні опоненти —

доктор економічних наук, професор ПЛОТКІН Я. Д.

кандидат економічних наук ІГНАТУЩЕНКО В. І.

Провідна установа —

Тернопільський інститут народного господарства

Захист дисертації відбудеться «25» ЛЮТОГО 1994 р.
в 14 год. на засіданні спеціалізованої ради Д 016.39:03 по захис-
ту дисертацій на здобуття вченого ступеня доктора економічних наук
у Львівському відділенні Інституту економіки АН України за адресою:
290008, Львів-8, вул. Театральна, 17.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Львівського відді-
лення Інституту економіки АН України.

Автореферат розісланий «22» СІЧНЯ 1994 р.

Вчений секретар
спеціалізованої ради
кандидат економічних наук

В. І. ЖОВТАНЕЦЬКИЙ

Актуальність проблеми. Важливою умовою підвищення ефективності виробництва підприємств машинобудівного комплексу в умовах розвитку ринкових відносин є покращення організації управління системою контролю виробничих процесів. Виникає необхідність застосування нових методів організації управління цими процесами, які дозволяють забезпечити найбільш високу якість контролю.

Проблема управління системою контролю виробничих процесів на підприємствах постійно привертає увагу вітчизняних і зарубіжних вчених.

Певний вклад в цю проблематику внесли українські науковці: П. Ю. Бєленький, Є. Т. Удовиченко, Я. Д. Плоткін. Ними розроблено ряд положень, в яких знайшли відображення рекомендації з управління якості продукції, побудови структур органів технічного контролю.

Серед зарубіжних вчених можна виділити Ф. Тейлора, Л. Джонса, Тагуті, якими розроблено принципи управління якістю продукції в промисловості, сформульовано методику функцій втрат.

Однак, досі відсутні наукові розробки з проблем формування на промислових підприємствах структур управління системою контролю виробничих процесів, не розроблений механізм взаємодії цієї системи з службами і підрозділами підприємства, немає методики формування фондів оплати праці працівників, зайнятих по контролю виробничих процесів, а також відповідних положень про стимулювання працівників цих служб за результати їх діяльності.

Все це обумовлює актуальність проблеми, необхідність вирішення методологічних і методичних питань управління системою контролю виробничих процесів на підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин.

Мета і задачі дослідження. Метою роботи є розробка теоретичних і методичних положень з управління системою контролю виробничих процесів на підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин. Для реалізації мети в дисертації вирішувались наступні завдання:

- уточнення суті і встановлення сучасних тенденцій розвитку управління системою контролю виробничих процесів на підприємствах;

- розробка методичного підходу до формування органів системи контролю виробничих процесів на підприємствах;

- розробка методичних положень з формування економічного механізму функціонування системи контролю виробничих процесів на підприємствах;

- формування методичних основ функціонування механізму взаємодії системи контролю виробничих процесів з службами і підрозділами підприємства;

- розробка методичних положень з формування системи техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності органів системи контролю виробничих процесів в умовах розвитку ринкових відносин;

- побудова методичних положень з преміювання працівників системи контролю виробничих процесів на підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин.

Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження є процес управління системою контролю виробничих процесів на підприємствах в умовах формування ринкових відносин. Об'єктом дослідження вибрані відділи технічного контролю машинобудівних підприємств західних областей України.

Методологія і методика дослідження, джерела інформації. Теоретичною і методологічною основою дослідження є законодавчі акти з питань здійснення контролю за виробничими процесами, а також фундаментальні розробки відомих вчених економістів. В процесі дослідження використовувались методи техніко-економічного і співставного аналізу: статистичних угруповань, вибіркових спостережень, експертних оцінок. Вихідною інформацією виступили дані оперативного об'їму статистичної і економічної інформації функціонування відділів технічного контролю машинобудівних підприємств, а також результати аналізу і узагальнення техніко-економічної інформації, зібраної автором безпосередньо на машинобудівних підприємствах і в статистичних органах. Дослідження проводились в рамках робіт по науково-дослідній темі "Моделювання задач управління розвитком промислового виробництва на прикладі Західного регіону України" /номер державної реєстрації 01.9.00044402/, виконаних з участю автора у Львівському відділенні Інституту економіки АН України.

Наукова новизна. В дисертації розроблені наукові основи і методичні положення з управління системою контролю виробничих

процесів на підприємствах при формуванні ринкових відносин. На захист висуватися наступні результати і положення, які свідчать про особистий вклад автора в науку.

1. Положення з управління системою контролю виробничих процесів на машинобудівних підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин, які включають розкриття сутності і значення системи контролю виробничих процесів, формування її задач в нових умовах, проведення атестації виробництва і виробничого персоналу щодо відповідності технологічним процесам.

2. Методичний підхід до формування структури органів системи контролю виробничих процесів на підприємстві в умовах розвитку ринкових відносин, базований на побудові схеми організаційної структури системи контролю виробничих процесів, оптимізації кількісного складу структури управління системою контролю виробничих процесів та створенні інформаційного контуру управління в підсистемі.

3. Методологічні положення з формування механізму взаємодії системи контролю виробничих процесів з службами і підрозділами підприємства, які включають способи і умови взаємодії, періодичність надання і одержання нормативних документів системою контролю виробничих процесів, а також обов'язки служб підприємства щодо системи контролю виробничих процесів.

4. Методичні положення з формування економічного механізму функціонування системи контролю виробничих процесів на підприємствах, які базуються на науково-обґрунтованому підборі системи показників діяльності органів контролю виробничих процесів на підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин, в встановленні фонду оплати праці і фонду матеріального заохочення, а також побудові шкал преміювання працівників системи контролю виробничих процесів.

5. Методичні положення з формування і розподілу фонду матеріального заохочення в структурі системи контролю виробничих процесів на підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин, який базується на застосуванні відповідних показників.

Практична цінність роботи. Практичне використання висновків і рекомендацій дозволить підвищити ефективність функціонування системи контролю виробничих процесів на підприємствах, і як результат підняти якість і конкурентоспроможність продукції.

а також знизити її собівартість, що приведе до збільшення доходу підприємства.

Основні положення, висновки і рекомендації використані на галузевому рівні /Міністерство автомобільного і сільськогосподарського машинобудування/, а також впроваджені на Дебальцевському заводі по ремонту металургічного обладнання /умовно-річна економія з розрахунку ціни 1991 р. склала 186,8 тис.крб./.*

Апробація результатів досліджень. Основні положення дисертації, а також одержані в результаті досліджень висновки і рекомендації обговорювались і одержали позитивну оцінку на слідувачих конференціях: Всесовзна науково-практична конференція "Вдосконалення організації і стимулювання праці в умовах ринкової економіки" /Свердловськ, 1991 р./; Республіканська науково-практична конференція "Соціально-економічні проблеми перебудови" /Кривий Ріг, 1991 р./.

Публікація результатів досліджень. Основні положення дисертаційної роботи викладені в 5-ти друкованих роботах загальним обсягом 2,9 д.а.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, заклічення, списку використаної літератури, який включає 140 назв. Обсяг рукопису складає 140 сторінок, в тому числі 12 рисунків і 11 таблиць. У вступі обгрунтована актуальність вибраної теми, визначена мета, завдання, предмет, об'єкт, методологічні дослідження; коротко викладено те нове, яке вноситься автором у вивчення проблеми; приведені основні положення, які вносяться на захист. В першому розділі - "Теоретичні і прикладні проблеми управління системов контролю виробничих процесів" - уточнена сутність і встановлені сучасні тенденції управління системов контролю виробничих процесів на підприємствах; розкрито значення управління системов контролю виробничих процесів. В другому розділі - "Формування органів системи контролю виробничих процесів на підприємствах в умовах ринкової економіки" - розроблено методичний підхід до формування структури органів системи контролю виробничих процесів на підприємствах в умовах ринкових відносин, який включає схему організаційної структури системи контролю виробничих процесів, кількісний склад структури управління системов контролю виробни-

* Довідки про використання і впровадження додеються до дисертації.

чих процесів і інформаційний контур управління в підсистемі; розроблені методичні положення по формуванню механізму взаємодії системи контролю виробничих процесів з службами і підрозділами підприємства, які включають умови взаємодії, періодичність надання і одержання нормативних документів системою контролю виробничих процесів, а також обов'язки служб підприємства щодо системи контролю виробничих процесів. В третьому розділі - "Економічний механізм управління системою контролю виробничих процесів на підприємствах" - розроблені методичні положення з формування економічного механізму функціонування системи контролю виробничих процесів на підприємствах, які базуються на науково-обгрунтованому підборі системи показників діяльності органів контролю виробничих процесів на підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин, встановленні фонду оплати праці і фонду матеріального заохочення, а також побудові шкал преміювання працівників системи контролю виробничих процесів. В заклченні підведений підсумок наукових результатів і дана оцінка практичного значення роботи.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ

2.1. Сутність і значення системи контролю виробничих процесів в умовах розвитку ринкових відносин

Під системою контролю виробничих процесів в умовах розвитку ринкових відносин слід розуміти сукупність взаємоз'язаних елементів, таких як науковий пошук, проектування, розробка технологій, підготовка виробництва, основне виробництво, реалізація продукції і маркетинговий пошук. Система контролю виробничих процесів призначена оцінювати ефективність виконання всіх етапів циклу створення і реалізації продукції з метов забезпечення її конкурентоспроможності на світовому ринку. Основним завданням системи в умовах розвитку ринкових відносин є забезпечення такого рівня якості продукції, який буде задовільняти споживача, вимагатиме мінімальних витрат і дозволить виконувати замовлення у встановлені строки. Незважаючи на відмінності, якими характеризуються різні системи контролю виробничих процесів; всі вони володіють однаковими спільними рисами.

Вивчення досвіду показало, що процес забезпечення ефективності системи контролю виробничих процесів на підприємствах повинен включати п'ять етапів, а саме:

1. Встановлення заданого рівня якості, який відповідає вимогам споживача;
2. Створення умов для досягнення відповідного рівня якості: розробка технології, підготовка обладнання, придбання матеріалів, підбір і навчання робітників, організація технічного контролю;
3. Налаштування виробничого процесу на перших виробках;
4. Ліквідація виявлених недоліків в якості продукції і виробничого процесу;
5. Забезпечення стабілізації досягнутого рівня якості продукції.

Дослідження показують, що будь-яке підприємство, на якому виробництво буде функціонувати з врахуванням приведених етапів зможе забезпечити ефективне функціонування управління системою контролю виробничих процесів. На всіх щаблях життєвого циклу виробу / створення, виготовлення, експлуатація / повинні здійснюватись дії, спрямовані на встановлення, забезпечення і підтримку необхідного рівня якості, що викликає необхідність управління системою контролю виробничих процесів. Воно включає сукупність функцій і методів управління, його апарат, а також відповідне нормативне, методичне і матеріальне забезпечення. Управління системою контролю виробничих процесів починається на етапі науково-дослідницьких, проектно-конструкторських і технологічних розробок, а закінчується на етапі маркетингового пошуку.

2.2. Формування органів системи контролю виробничих процесів і механізм їх взаємодії з виробничими підрозділами підприємства

Проведені дослідження показали, що система контролю виробничих процесів є провідним підрозділом підприємства в його виробничо-господарській діяльності. Вона створюється на підприємствах з метою здійснення єдиних, об'єктивних і ефективних методів підвищення ефективності виробництва. Ця система прий-

має участь в управлінні виробництвом і тому відноситься до апарату управління.

Узагальнення досвіду дозволило зробити висновки про те, що система контролю виробничих процесів повинна бути самостійним структурним підрозділом підприємства і очолюватися заступником директора з якості. Функціями системи є аналіз конструктивних, технологічних, виробничих і експлуатаційних дефектів, виявлення помилок в кресленнях, схемах, технічних умовах, технологічних картах і іншій технічній документації, контроль якості матеріалів, напівфабрикатів, комплектуваних виробів, які поступають на підприємство, перевірка їх відповідності вимогам документації, відслідкування за поступленням на виробництво тільки потрібних матеріалів і деталей, які пройшли контроль і випробування, контроль якості інструментів і оснащення власного виробництва, які поступають в експлуатацію, а також інспектування стану, оснащення і інструментів, які знаходяться в експлуатації.

Застосування системи контролю виробничих процесів дозволяє здійснити надійний контроль за дотриманням технологічної дисципліни на робочих місцях, проводити приймання і випробування готової продукції і перевірку правильності оформлення документів на виготовлення і здачу продукції на склад або замовнику, контролювати комплектність і якість упаковки готових виробів, які відвантажуються замовнику, перевірити стан засобів контролю, виміральної техніки діючої і поступаючої в експлуатацію, виявити, аналізувати і організувати облік браку, вивчення рекламцій і разом з іншими підрозділами підприємства розробити заходи по усуненню браку і покращенню якості виробів.

З системи контролю виробничих процесів поступають до підрозділів пропозиції з впровадження прогресивних засобів контролю, доцільного розміщення контрольних операцій, виконавців контролю з метою підвищення його ефективності і зниження трудомісткості. Вона забезпечує інтереси підприємства на ринку, попереджує збитки, пов'язані з виправленнями і переробками, прихованим браком, усуненням дефектів у виробках.

Як показали дослідження, система контролю виробничих процесів здійснює суттєвий вплив на кінцеві результати діяльності підприємства, за її допомогою організовується забезпечення виготовлення якісної конкурентоспроможної продукції.

Ефективність діяльності системи контролю виробничих процесів залежить від того, наскільки якісно виконуються всі її функції і завдання. Для підвищення ефективності управління системою, збільшення її впливу на кінцеві результати виробництва, слід враховувати наступне: при проектуванні конструкції і технології виробів необхідно конкретно визначити методи і засоби контролю; технічна характеристика і показники виробу повинні відповідати вимогам споживачів; в процесі організації контролю основною ланкою буде вхідний контроль, оскільки саме він визначає одержання конкурентоспроможної продукції. Тісний зв'язок з підприємствами-постачальниками, вивчення технології і організації їх виробництва, надання технічної допомоги буде сприяти отриманню якісної продукції.

Функціонування системи контролю виробничих процесів будується на основі наперед розробленого і затвердженого положення. В ньому визначається структура системи з врахуванням виду, масштабу, типу виробництва, характеру продукції, що виготовляється, а також права, обов'язки і відповідальність всіх підрозділів системи, їх зв'язок з іншими функціональними службами підприємства.

Вдосконалення структури управління системного контролю виробничих процесів є одним із найбільш важливих засобів ефективності функціонування виробництва і виготовлення конкурентоспроможної продукції. Для забезпечення ефективного функціонування системи можна запропонувати наступну структуру управління /Рис. 1 /.

Розроблена організаційна структура управління системою контролю виробничих процесів принципово відрізняється від існуючих. В ній передбачено створення / за рахунок перегляду функцій діючих структур/ двох принципово нових підрозділів, які повинні забезпечити впровадження і застосування міжнародного стандарту ISO серії 9000, а також забезпечити конкурентоспроможність продукції на стадії науково-пошукових і конструкторсько-технологічних робіт.

Слід зауважити, що група з розробки, впровадження і застосування стандарту ISO серії 9000, а також група по забезпеченню конкурентоспроможності продукції на стадії науково-пошукових і конструкторсько-технологічних робіт, командну інформа-

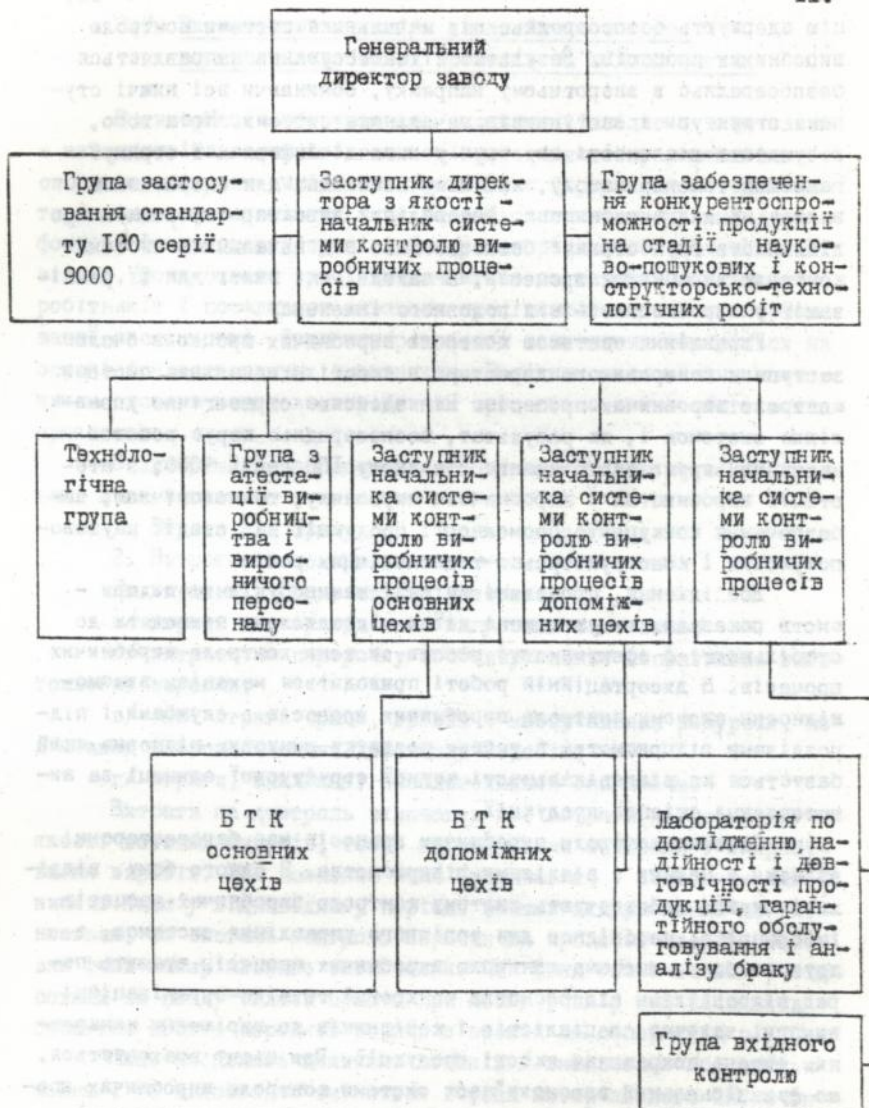

Рис. 1. Схема організаційної структури системи контролю виробничих процесів.

ців одержувуть безпосередньо від начальника системи контролю виробничих процесів. Результат її застосування направляється безпосередньо в зворотньому напрямку, обминаючи всі нижчі ступені структури і заступників начальника системи. Крім того, результати діяльності цих груп у вигляді інформації отримує головний інженер заводу, яка йому необхідна для оперативного впливу на хід виробництва. Генеральний директор інформацію про діяльність груп отримує безпосередньо від начальника системи контролю виробничих процесів, а заходи, які вжиті для її реалізації у виробництво – від головного інженера.

Управління системю контролю виробничих процесів очолює заступник генерального директора з якості – начальник системи контролю виробничих процесів. Він здійснює стратегічне управління системю і, як результат, безпосередньо керує роботю наступних груп: застосування стандарту ІСО серії 9000; з ате-стації виробництва і виробничого персоналу; технологічною; за-безпечення конкурентоспроможності продукції на стадії науково-пошукових і конструкторсько-технологічних робіт.

Дослідження, проведені на ряді машинобудівних підпри-ємств показали, що узгоджені дії з підрозділами приводять до стабільності і ефективності роботи системи контролю виробничих процесів. В дисертаційній роботі приводиться механізм взаємо-відносин системи контролю виробничих процесів з службами і під-розділами підприємства в умовах розвитку ринкових відносин, який базується на відповідальності кожної структурної одиниці за ви-готовлення якісної продукції.

Система контролю виробничих процесів має багатосторонні зв'язки з цехами і відділами підприємства. З одного боку, відді-ли і служби забезпечують систему контролю виробничих процесів інформацією, необхідною для успішного управління системю, з другого боку, система контролю виробничих процесів ставить пе-ред підрозділами підприємства конкретні техніко-організаційні вимоги, залучає спеціалістів і керівників до вирішення конкрет-них питань покращення якості продукції. При цьому враховується, що функціональний взаємозв'язок системи контролю виробничих про-цесів з кожним структурним підрозділом підприємства має свої особливості, які визначаються і обґрунтовано регулюються.

2.3. Економічний механізм управління системою контролю виробничих процесів на підприємствах

В дисертації обгрунтовано положення, згідно з яким одним з найважливіших елементів економічного механізму управління системою контролю виробничих процесів є формування методів матеріального стимулювання, які базуються на застосуванні двох фондів: фонду оплати праці і фонду матеріального заохочення. Як відомо, фонд оплати праці визначається за тарифними ставками робітників і посадовими окладами працівників на основі нормованої чисельності. Фонд матеріального заохочення формується на основі фондостворюючих показників. Головним економічним показником системи контролю виробничих процесів є зміна збитків підприємства.

В дисертації запропоновано збитками підприємства вважати такі види витрат:

1. Втрати від браку.

2. Витрати на контроль.

До витрат від браку слід віднести:

а/ втрати від браку, який виправити неможливо;

б/ витрати на переробку або виправлення неправильно виготовлених виробів;

в/ інші втрати праці, грошей і матеріальних ресурсів, пов'язаних з виготовленням дефектних виробів;

г/ втрати, викликані незадоволенням споживача.

Витрати на контроль включають всі витрати на перевірку якості готових виробів, тобто на технічний контроль і випробування виробів. Цей показник може визначатися у відсотках одиницях. Якщо у відповідному періоді збитки підприємства не змінюються, то система контролю виробничих процесів одержує базовий фонд матеріального заохочення. Цей фонд визначається у відсотках до фонду оплати праці. При цьому розмір цих відсотків береться згідно середніх розмірів премій за попередній рік.

Якщо змінилась величина збитків / зменшення або збільшення/, то відповідно зміниться і фонд матеріального заохочення. Для цього встановлюється норматив / у відсотках/ зміни базового фонду матеріального заохочення за кожний відсоток зміни збитків, тобто вводиться коефіцієнт, який враховує динаміку ве-

личини збитків. При цьому можна використовувати формулу:

$$\Phi = \Phi_{\sigma} \cdot K_{3\sigma},$$

де Φ_{σ} - базовий фонд матеріального заохочення, крб.;
 $K_{3\sigma}$ - коефіцієнт, який відображає динаміку збитків, %.

Розрахунки показують, що при зниженні збитків доцільно використати норматив у розмірі 3 - 8 % приросту базового фонду матеріального заохочення за кожний відсоток зниження збитків. Якщо збитки збільшаться, то норматив повинен зменшитись на 1 % за кожний відсоток збільшення збитків.

Фонд матеріального заохочення системи контролю виробничих процесів підлягає розподілу між підрозділами у залежності від трудового вкладу /успіхів праці по підвищенню якості продукції/. Розподіл фонду матеріального заохочення системи контролю виробничих процесів доцільно здійснювати з допомогою фондостворюючих показників. Практика показує, що такими показниками можуть бути:

1/ зміна питомої ваги продукції, що здається з першого пред'явлення;

2/ зміна обсягів реалізації продукції на ринку.

Приріст всіх показників встановлюється відносно їх базової величини, яка представляє собою середньорічне значення. На першому етапі визначається питома вага фонду матеріального заохочення, що приходить на один відсоток зміни /приросту, зниження/ фондостворюючого показника за формулою:

$$y_j = \frac{\Phi_{\sigma} \cdot K_{3\sigma}}{C_n \cdot P_j},$$

де Φ_{σ} - фонд матеріального заохочення працівників системи контролю виробничих процесів, крб.;

C_n - фактична чисельність працівників системи контролю виробничих процесів підприємства, чол.;

P_j - зміна /приріст, зниження/ j -го фондостворюючого показника в системі контролю виробничих процесів підприємства, %.

Фонд матеріального заохочення працівників конкретних підрозділів системи контролю виробничих процесів складає:

$$F_{ніз} = \sum Y_j \times P_{j\delta} \times Ч_{\delta},$$

де $F_{ніз}$ - фонд матеріального заохочення працівників конкретних підрозділів, крб.;

$P_{j\delta}$ - зміна /приріст, зниження/ j -го фондостворюючого показника в даному підрозділі системи контролю виробничих процесів, %;

$Ч_{\delta}$ - фактична чисельність працівників даної служби системи контролю виробничих процесів, чол.

Для системи розглянутих показників розрахунок буде вестись наступним чином. Питома вага фонду матеріального заохочення, що приходить на один відсоток приросту питомої ваги продукції, що здається з першого пред'явлення, визначається за формулою:

$$Y_1 = \frac{F_{\delta} \times K_{3\delta}}{Ч_n \times P_1},$$

де P_1 - приріст /зниження/ питомої ваги продукції, що здається з першого пред'явлення, %.

Питома вага фонду матеріального заохочення, що приходить на один відсоток збільшення / зменшення / обсягів реалізації продукції на ринку:

$$Y_2 = \frac{F_{\delta} \times K_{3\delta}}{Ч_n \times P_2},$$

де P_2 - збільшення / зменшення / обсягів реалізації продукції на ринку, %.

Фонд матеріального заохочення підрозділу системи контролю виробничих процесів складає:

$$F_{ніз} = (Y_1 P_{1\delta} + Y_2 P_{2\delta}) \times Ч_{\delta},$$

де $P_{1\delta}$ - приріст / зниження / питомої ваги продукції, що здається з першого пред'явлення, %.

P_{20} - збільшення / зменшення / обсягів реалізації продукції на ринку, %.

Важливим умовою формування ефективної системи матеріальних стимулів праці є обґрунтований розподіл заробітної плати між працівниками ВПК.

В системі контролю виробничих процесів розподіл фонду оплати праці доцільно здійснювати з врахуванням кваліфікації працівників, доплат і надбавок, фактично відпрацьованого часу і коефіцієнту трудового внеску, який повинен розповсюджуватись на ту частину фонду оплати праці, що представляє собою суму фонду оплати праці і фонду матеріального заохочення, яка залишалась після виплати тарифної плати / тарифні ставки, оклади /, надбавок і доплат. При цьому можна використовувати наступні залежності.

Для системи контролю виробничих процесів при розподілі фонду оплати праці можна використовувати формулу:

$$Z_i = Q_i + \Phi_{\text{нід}} \frac{Q_i \times K_{\text{яті}}}{\sum Q_i \times K_{\text{яті}}}$$

- де Z_i - місячна заробітна плата i -го працівника системи контролю виробничих процесів, крб.;
- Q_i - посадовий оклад i -го працівника системи контролю виробничих процесів з доплатами і надбавками, крб.;
- $K_{\text{яті}}$ - коефіцієнт якості трудових процесів i -го працівника системи контролю виробничих процесів, крб.;
- τ - чисельність працівників системи контролю виробничих процесів, чол.;
- $\Phi_{\text{нід}}$ - фонд матеріального заохочення підрозділу системи контролю виробничих процесів, крб.

Розрахунок за даною формулою ведеться для всіх працівників системи контролю виробничих процесів.

На основі даного методичного підходу формування оплати праці працівників системи контролю виробничих процесів підприємств, розроблено положення про виплату премій за результати господарської діяльності.

3. ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

3.1. Для вирішення проблем виготовлення конкурентоспроможної продукції доцільно на підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин створити систему контролю виробничих процесів, під якою слід розуміти сукупність взаємозв'язаних елементів, таких як: науково-пошукові, проектування, розробка технологій, підготовка виробництва, основне виробництво, реалізація і маркетинговий пошук, основною задачею яких є забезпечення такого рівня якості продукції, який буде задовільняти споживача, вимагатиме мінімальних витрат і дозволить виконувати замовлення у встановлені строки. При створенні системи контролю виробничих процесів необхідно мати на увазі, що для забезпечення її ефективного функціонування вона повинна включати наступні етапи: встановлення заданого рівня якості, який відповідає вимогам споживача; створення умов для досягнення того рівня якості; налагодження на перших виробках виробничого процесу; ліквідування виявлених недоліків в якості продукції і виробничого процесу; забезпечення досягнутого рівня якості у процесі виробництва.

3.2. Основою для ефективного у раздіння системою контролю виробничих процесів на підприємствах є кількісне і якісне визначення структури органів системи. Визначити вищевказані параметри дозволяє розроблений в дисертації методичний підхід, який передбачає створення за рахунок перегляду функцій діючих структур, двох принципово нових підрозділів, які повинні забезпечити впровадження і застосування міжнародного стандарту ISO серії 9000, а також забезпечити конкурентоспроможність продукції на стадії науково-пошукових і конструкторсько-технологічних робіт.

3.3. Розроблена методика по формуванню механізму взаємодії системи контролю виробничих процесів з службами і підрозділами підприємства, передбачає визначення конкретних зобов'язань підрозділів з метою ефективної взаємодії з системою, а також обґрунтування структури документальних і інформаційних потоків. Вона може бути використана керівництвом підприємств, ВПЗП, а також ПЗВ для вдосконалення структури функцій служб і підрозділів.

3.4. Для встановлення фонду оплати праці і фонду матеріального заохочення, а також побудови шкал преміювання працівни-

ків системи контролю виробничих процесів в умовах розвитку ринкових відносин, планово-економічним відділам і відділам оплати праці підприємств можна рекомендувати методичні положення з формування економічного механізму функціонування системи контролю виробничих процесів, які базуються на науково-обґрунтованому підборі системи показників діяльності органів системи.

3.5. Для ефективного функціонування органів системи контролю виробничих процесів в умовах розвитку ринкових відносин, відділам оплати праці підприємств доцільно використовувати методичні положення з формування і розподілу фонду матеріального заохочення в структурі системи, який базується на застосуванні фондостворюючих показників.

4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ І РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ ОПУБЛІКОВАНІ В НАСТУПНИХ РОБОТАХ:

4.1. Кузьмін О.Є., Комарницький Б.М. Стимулювання трудового внеску працівників технічного контролю в результаті ринкової діяльності підприємств // Вдосконалення організації і стимулювання праці в умовах ринкової економіки. - Свердловськ: СвердловІНХ, 1991. - 0,2 друк.арк. -

4.2. Комарницький Б.М. Перебудова системи стимулювання працівників технічного контролю // Соціально-економічні проблеми перебудови. - Кривий Ріг, 1991. - 0,2 друк.арк.

4.3. Кузьмін О.Є., Московчак Л.Т., Саяпіна В.Г., Комарницький Б.М. Методичні рекомендації по підвищенню стимулюючої ролі заробітної плати в умовах розвитку ринкових відносин. - Дебальцево: Дебальцевський завод металургічного машинобудування, 1991. - 1,8 друк.арк.

4.4. Комарницький-І.М., Комарницький-Б.М., Кузьмін О.Є. Методичні рекомендації по організації госпрозрахункових відносин в службах технічного контролю машинобудівельних підприємств з одиничним і дрібносерійним характером виробництва. - Дебальцево: Дебальцевський завод металургічного машинобудування, 1991. - 1,5 друк.арк.

4.5. Кузьмін О.Є., Саяпіна В.Г., Комарницький Б.М., Московчак А.Т. Методичні рекомендації по розвитку малих форм виробничо-підприємницької діяльності в структурі крупних підприємств та об'єднань в перехідний період до ринку. - Дебальцево: Дебальцевський завод металургічного машинобудування, 1991. - 0,4 друк.арк.

АВ 29.176
АВ 29.176

Підписано до друку 20. 12. 93. Формат 60×84¹/₁₆.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 1,0. Тираж 100 Зам 1782
Друк. ПТУ № 58. 290008. Львів, Ів. Федорова, 9.